
STEEN- GOED

Oudegracht 237 en het zakkendragershuisje

NR. 2 NOVEMBER 1988

Nu er plannen bestaan om een replica te laten vervaardigen van het 'Zakkendragersbeeldje', met de bedoeling dat opnieuw te bevestigen op de poortdeur van Oudegracht 237, een pand van het Utrechts Monumentenfonds, waar zijn voorganger tot 1973 gehangen heeft en toen spoorloos verdwenen is, leek dit een goede reden om ons eens in de historie van de Zakkendragers te verdiepen en het verleden van het huis Oudegracht 237 en zijn bewoners.

H e t g i l d e v a n d e z a k k e n - d r a g e r s e n h u n z a k k e n d r a - g e r s h u i s j e

Het nieuwe beeldje zal gemaakt moeten worden aan de hand van foto's van het oorspronkelijke. Bekijken we die foto's, dan zien we een man met een zak op zijn schouders, met aan zijn rechterzijde nog twee opgestapelde zakken. Aan zijn linkerzijde staat een korenmaat, als attribuut van de korenmeters, die ook tot het gilde van de zakkendragers behoorden.

Zo'n korenmaat werd gemaakt uit één stuk gekromd eikenhout, wat verstevigd werd met horizontale en verticale ijzeren banden. Boven midden over was vaak een ijzeren staaf bevestigd, die een verbinding had met het midden van de bodem. Over deze ijzeren staaf werd de strijkstok gehaald om fraude te voorkomen bij het meten van het koren. Diep uitstrijken van de maat en bodemverhoging kwamen nog wel eens voor en zo bleef er dan heel wat "aan de strijkstok hangen".

Onderaan boven de leeuwepkop staat het jaartal 1622. We vroegen ons af wat voor waarde de zakkendragers aan dit jaartal hechtten, dat ze het belangrijk genoeg vonden om in het beeldje te

De poort van Oudegracht 237 met het Zakkendragersbeeldje in 1903.

snijden. Anderen gingen ons hierin voor. De rechtskundige ambtenaar van de Gemeente Utrecht hield zich hier ook al mee bezig, toen hij in 1874 nasporing deed naar de eigendomsrechten van de gemeente op het 'zakkendragershuisje'. In de notulen van de vroedschap kon hij echter niets daarover vinden.

Het kan niet het jaar van oprichting van het gilde aanduiden, want het zakkendragersgilde bestond al voor 1622. Het was een zogenaamd nieuw gilde, opgericht na 1528, waarschijnlijk kort voor 1551, in welk jaar zij een ordonnantie krijgen. Eigenlijk konden de zakkendragers zich niet tot een gilde aaneensluiten. Zij oefenden weleenswaar een vak uit, maar waren ambtenaren, omdat zij door schout en burgemeesters van de stad werden aangesteld.

de zakkendragers waren in twee groepen verdeeld, die van het Boveneinde en die van het Benedeneinde van de stad. Zij hadden elk hun eigen werkgebied. Op 23 februari 1551 verkregen ze van de magistraat een ordonnantie, die voor beide groepen gold. Men bepaalde dat men eerst door de overheid aangesteld moest zijn, voordat men gildebroeder kon worden. Om het gilde te winnen moest men twee carolus gulden en zestien stuivers betalen aan de dekens (bestuurders) of busmeesters (penningmeesters) van het gilde. Tevens was men aan de bode van het gilde een inschrijfgeld verschuldigd van één stuiver.

Op de zondag voor Onze Lieve Vrouwendag in de zomer (15 augustus) werd een processie gehouden. De zakkendragers van het Boveneinde verzamelden dan op de Roedenborgerbrug (Hamburgerbrug) en gingen in processie naar de St. Nicolaaskerk, waarin zij een altaar bezaten. In 1661 waren zij met de Staten, de Stad en de kapittelen de schenkers van vijf koiperen kronen in dezelfde kerk. De zakkendragers van het Benedeneinde kwamen op de Bakkerbrug bijeen en gingen naar de St. Jacobskerk. Men moest wel zorgen op tijd te

zijn, want was de stoet al voorbij de Reguliersbrug, respectievelijk de Jansbrug en men kwam nog aangehold, dan werd men beboet. De boete bestond uit het leveren van een half pond was om kaarsen van te maken. Ook had men de plicht, zoals in alle gilden de gewoonte was, "te groeve ofte beganckenisse" te komen van een overleden gildebroeder of -zuster. Dan wel aanwezig zijn voordat het evangelie van de mis gelezen of gezongen wordt, anders boete betalen!

Zo volgden ruim 60 artikelen waaraan men zich te houden had. Men mag geen zaken uit de "morgenspraecke" (vergadering) openbaar maken, niet vechten, niet vloeken, zich niet onbehoorlijk gedragen op de gildemaaltijd (met eten knoeien, kannen kapot gooien e.d.). Alles heel herkenbaar en met regels die nu nog steeds gangbaar zijn in het sociale verkeer.

De zakkendragers werden dus door de overheid aangesteld en verdienden hun geld door goederen, vooral granen, turf en smeekeolen, uit de schepen op de wal of in de huizen te sjouwen of omgekeerd. Hiervoor golden vaste tarieven, vastgesteld door de vroedschap. Naargelang de zwaarte van het werk moest men betalen. Zo was koren brengen vanuit het schip op de deel van het huis op de begane grond, goedkoper dan het takelen op de zolders, waarbij men weer onderscheid maakte tussen de eerste, tweede, derde of vierde verdieping. Hoe hoger, hoe duurder en hoe zwaarder, hoe duurder.

De ordonnanties en beslissingen die de vroedschap nam wanneer er klachten waren van de gildebroeders, zijn allemaal chronologisch genoteerd in een soort memorieboek. Nu blijkt dat vanaf 1 juli 1622, afzonderlijk opgetekend wordt wat de zakkendragers van het Benedeneind betreft. Bovendien is er van het zakkendragersgilde van het Boveneinde een gildeboek bewaard gebleven, dat in 1622 begint. En nu staat er op het beeld-

je weer datzelfde jaartal! We krijgen sterk het vermoeden, dat er in dat jaar een splitsing heeft plaatsgevonden in het zakkendragersgilde, zodat er twee afzonderlijke gilden ontstonden: dat van de Boveneinders en dat van de Benedeneinders. Niet zo verwonderlijk, omdat al kort na de oprichting van het gilde allerlei geschillen bestonden tussen de zakkendragers van beide einden, die vooral gingen over de taakverdeling en de grenzen van hun gebieden. Op 23 augustus kwamen ze tot een accoord, maar dat was niet voldoende, want het geharrewar duurde voort. Het jaartal 1622 op het beeldje duidt dus naar alle waarschijnlijkheid op de verzelfstandiging van de zakkendragers van het Boveneinde. Om dit feit te onderstrepen lieten ze het beeldje wellicht aanbrengen ergens in hun zakkendragershuisje, wat gelegen was in het Regulierenpoortje; later ook wel Weeskerkpoortje genoemd. Het was de sacristie van de kerk van het Regulierenklooster en hun al in 1580 toegewezen, toen de kloostergoederen geconfisqueerd werden en een andere bestemming kregen. De kameraarsrekening van 1580 *1) vermeldt: "Item A(lert) van Hoboken, de sacristie van de Reguliers tot een camer van de sakkedragers etc. 10 L."

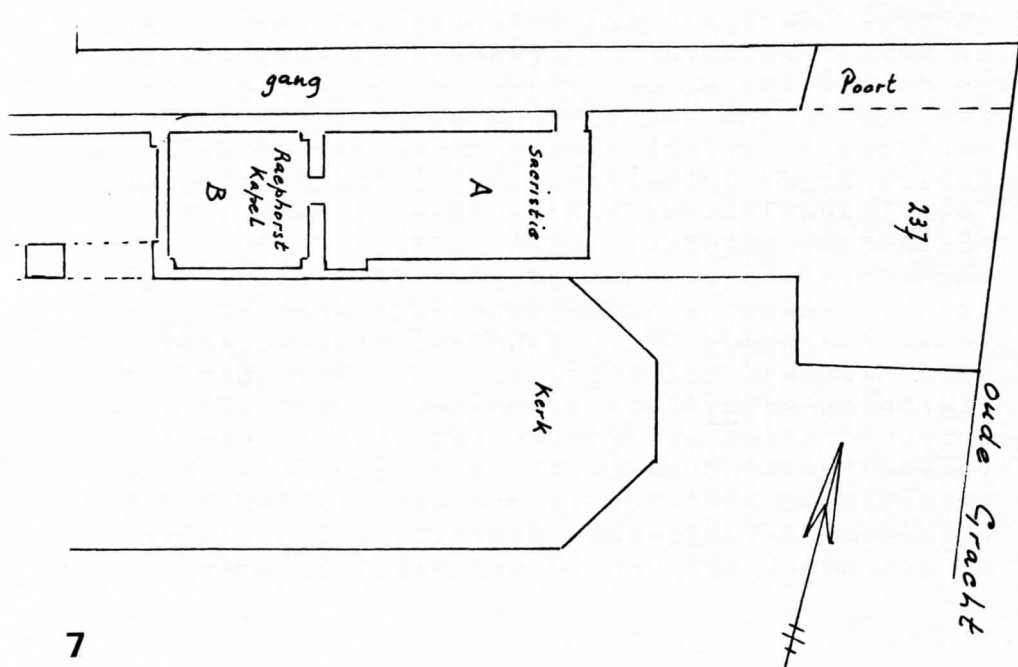
Ook die van het Benedeneinde kregen hun wachtlokaal: "Item deselve (Alert en Gillis van Hoboken), gemaect in 't Hof van Gochgen Godscameren 2 huysingen, voor de sakkedraghers ende vulsters inne te sitten. 190 L." Deze Godscameren staan in de Zakkendragerssteeg. In deze zakkendragershuisjes kwamen de zakkendragers iedere morgen bijeen om te dobbelen om de verdeling van het werk, eerst om het "coornwerck", daarna om het "turffwerck". Een hele verbetering als men bedenkt dat het dobbelen voor 1580 in de open lucht geschiedde; op de "Rodenborgerbrugge" of op de "Coornmerckt" voor de Boveneinders en op de "Backerbrugge" of omtrent "Vriesenburrich" voor de Benedeneinders.

Wat er nu eigenlijk, bij vroedschapsresolutie van 30 augustus 1580, bestemd werd tot wachtlokaal van de zakkendragers, was de tweede sacristie. Deze werd gebouwd in 1523 en geschonken door Frederik die Coninck, kanunnik ten Dom en zijn broer Goeyert die Coninck, baljuw en castelein van Abcoude en schepen van Utrecht, beiden kinderen van Jan die Coninck, Heer van Emmiclaer bij Amersfoort en Johanna van Drakenburg, welk echtpaar in de Regulierenkerk begraven werd.

Deze sacristie kwam in de plaats van de reeds in 1404 vermelde oude, die gelegen was tegen de oostmuur van de toren en de zuidmuur van het koor en die door de gebroeders De Coninck tot grafkapel voor hun familie werd verbouwd. In 1398 was al door Ghijsbert van Raephorst Claeszoon, de Raephorstkapel gesticht, eveneens als familie en grafkapel. Voor dat doel werden er muren geplaatst in de vierde en vijfde pijler van de 14e eeuwse noorderzijbeuk. Deze familie bewoonde een huis ten noorden van de kloosterkerk. Via een achtererf stond dit huis in verbinding met het kerkepad ten noorden van de kerk, ons Regulierenpoortje of Weeshuispoortje dus.*5,15) De gestichte kapel, die precies ten westen van het zakkendragershuisje lag, werd erbij getrokken en bestemd tot dobbellokaal. Tussen beide gedeelten, het wachtlokaal en het dobbellokaal, werd een doorgang gemaakt. Of dat al in 1580 gebeurde weten we niet, omdat in de kameraarsrekening alleen over de sacristie gesproken wordt en de onkosten die gemaakt zijn. De werkzaamheden worden helaas niet vermeld. Deze toestand heeft geduurd tot 1864, het jaar waarin de huismeesters van het Gereformeerd Burgerweeshuis overgingen tot afbraak van de voormalige kloosterkerk. (n.b. in 1582 had het weeshuis de goederen en gronden van het Regulierenklooster toegewezen gekregen.) Zij vragen in een schrijven van 10 september 1864 of er

bij B en W ook bezwaren bestaan tegen de afbraak van een klein gedeelte van de Weeskerk, dat een verbinding heeft met een lokaal, aan de stad Utrecht in eigendom toebehorende. Hiermee wordt het dobbellokaal bedoeld.

Het vervelende was dat wethouder Jhr. de Muralt, goedgevonden had dat de bewoner van Oudegracht 237, de timmerman H.A. Dawson, beide lokalen, wachtlokaal en dobbellokaal, als bedrijfsruimte gebruikte. Als tegenprestatie zou hij toezicht houden op de brandblusmiddelen die in zijn werkplaats, de oude sacristie, waren opgeslagen.*12) Dat er brandladders e.d. waren opgeborgen was niet zo verwonderlijk, want de zakkendragers hadden ook de verplichting bij het luiden van de brandklok, direct met hun brandemmers aan te treden. Aan de berging van brandblusgereedschap is het te danken, dat er nog resten van het zakkendragershuisje bewaard gebleven zijn. B en W bewilligde 27/29 september 1864 in het afnemen van het dak en de korenzolder boven lokaal B (zie schetstekening).

Het was van weinig nut voor de stad Utrecht en men erkende dat het inderdaad een gedeelte van de kerk geweest was, gezien het gemeenschappelijke dak. Lokaal A moest daarentegen in de tegenwoordige toestand gehandhaafd blijven, omdat het nog in gebruik was als opslag van brandblusmiddelen. De timmerman Dawson zou per 1 november 1864 het gebruik opgezegd worden van beide lokalen. Op zijn verzoek behield hij echter de beschikking over lokaal A.

Tevens werd de huismeesters duidelijk gemaakt dat het af te breken gedeelte sinds onheugelijke tijd bij de stad Utrecht in gebruik was geweest en steeds als haar eigendom beheerd was. Het na de afbraak ontstane open terrein zou dan ook eigendom van de stad blijven. Deze eigendomsrechten werden door de huismeesters betwist. Bewijs leveren wie er gelijk had is moeilijk, omdat er geen duidelijke omschrijvingen van wederzijdse eigendommen te vinden zijn, noch in de Retroacta van de stedelijke administratie, noch in het archief van het weeshuis. Het slot van het verhaal luidt, dat het stukje grond 21/23 juli 1874 afgestaan wordt aan het weeshuis.*13)

Na dit succes werd in 1891 een poging gedaan om ook lokaal A te verkrijgen, hetgeen mislukte, omdat reeds meer dan 50 jaar, om precies te zijn, sinds de eerste kadastrale leggers, dit perceel op naam stond van de gemeente.*13) Dawson timmerde rustig voort in zijn werkplaats en na diens overlijden werd de firma Wed. H.A. Dawson voortgezet door P.W. Godijn. De firma Wed. P.W. Godijn op diens beurt weer door Bernardus Hendrikus de Ridder, eveneens timmerman-aannemer. En deze laatste verwerft op 13 november 1925 de eigendom van "een steeg, uitkomende op de Oudegracht, met het daaraan gelegen Zakkendragershuisje, kadastraal bekend Gemeente Utrecht Sectie C nr. 2201 en groot 92 centiaren." Burgemeester Fockema Andreae en Gemeen-

tesecretaris J. de Lange, als vertegenwoordigers van de gemeente Utrecht, verklaren dat de gemeente door verjaring de eigendom heeft verloren.*14) Nadat er ruim 60 jaar al een gebruikseenheid had bestaan tussen het huis Oudegracht 237 en het wachtlokaal van de zakkendragers, werden ze pas in 1925 samengevoegd. Het dient tegenwoordig als magazijn. Achter de stellingen met voorraden zijn nog enkele raadselachtige nissen te zien. Het zouden de kastjes kunnen zijn van de oude sacristie, waarin de kostbaarheden die dienst deden bij de mis opgeborgen werden. Oorspronkelijk zouden er dan

De kastjes van de oude sacristie ?

nog deurtjes voorgezeten moeten hebben.*6) Verder is de doorgang naar de kerk nog te herkennen en is het trapje bij de uitgang naar de steeg nog aanwezig. We zien inderdaad dikke muren, die een hoge ouderdom verraden.

Als besluit valt nog te melden dat de rechtskundig ambtenaar vermeldt, dat de Wed. Dawson in 1890 aan het oud archief enige belangrijke stukken over het zakkendragersgilde heeft overhandigd, die in bedoeld huisje gevonden zijn.

*13)

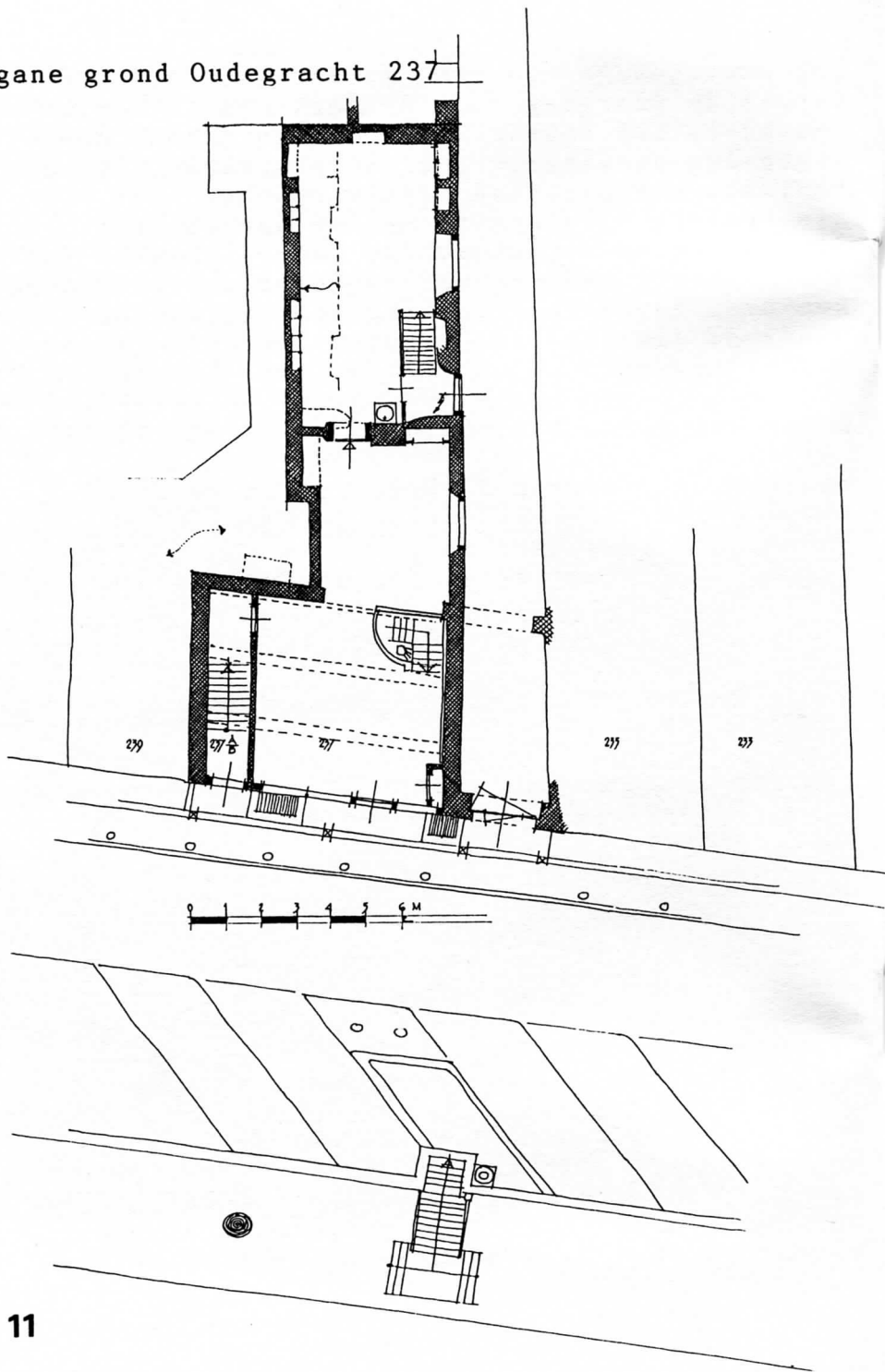
O u d e g r a c h t 2 3 7

Het gedeelte tussen de Weesbrug en de Gaardbrug heette vroeger de Hoge Korenmarkt. Via Tolsteeg voeren de schepen met graan, turf, smekolen en hout de gracht in om daar gelost te worden. De huizen langs de korenmarkt waren daarom zeer in trek bij korenkopers, korenmeeters, zakkendragers, bakkers en brouwers. Al deze beroepen vinden we terug bij de opeenvolgende eigenaren van nr. 237.

Tussen het Regulierenklooster en de gracht was maar een smalle strook grond. De oudste bebouwing bestond dan ook uit huizen slechts met één kamer diep, misschien wel met meer kamers naast elkaar. Het perceel nr.237 werd in latere jaren uitgebreid over de poort. Ook het plaatsje achter het huis werd volgebouwd en nog weer later ging het wachtlokaal van de zakkendragers er ook bij horen, zoals we gezien hebben. Dit verklaart misschien de eigenaardige plattegrond van het huis, de ligging van de verschillende kelders en het hoogteverschil tussen voor- en achterkelder.

Voor 1580 behoorde het huis, met het zuidelijke buurhuis, tot het bezit van het Regulierenklooster. Door het verbod van het openlijk uitoefenen van de Katholieke godsdienst liepen de kloosters leeg en vielen de geestelijke goede-

Begane grond Oudegracht 237

ren toe aan de overheid. Op 4 april 1583 verko-
pen twee gecommiteerden van de "Staeten s'lants",
aangesteld tot het beheer van de geestelijke
goederen, voor de som van f800,-*4) drie huizen
aan de huismeesters van het weeshuis. "zoe die
staende ende gelegen zijn hier binnen Utrecht,
d'een op ten hoeck van de rooster oft inganck
des convents van de Regulieren, daer Melchior
Weyman inne woont, d'ander, het tweede huys van
deselven rooster, dat Bart Aelbertsz. in huysre
heeft en het derde aen d'achterpoorte des voirs.
convents, dat Frederick van Suylen in huysre
heeft." De eerste twee zijn dus aan de Oude-
gracht gelegen, het derde aan de Springweg.
Onder rooster moeten we verstaan: ijzeren roos-
ter op uitgegraven grond, ter wering van vee
e.d. op kerkhoven. De rooster duidde de grenzen
aan tussen het geestelijk en wereldlijk gezag
of recht. Twee dagen later worden de huizen al-
weer doorverkocht. De nrs. 239 en 241, toenter-
tijd één huis vormend, worden gekocht door de
huurder van 237, Melchior Weyman, een "glaes-
srijver". Eigenaar van nr. 237 wordt Bart
Reyerss., "coornmeter". Het huis nr. 237 wordt
dan omschreven als: "huysinge, met kelder,
cluis bodem ende boort, glaes, glaesraempten....
op den zuydthoeck neffens ende allancx den
rooster ende utganck van wijlent den Regulie-
renconvente, nu den Weeshuize daervan die kel-
der beneden is streckende, zulcx Melchior Wey-
man die nu bewoont ende die camere der zelve
huysinge boven over denselven ghang ende poort-
wech tot in de muysre der huysinge van Jan Cor-
nelisz. ofte Jacob Taets, daer Melchior Weyman,
glaesmaecker op de zuydtzijde naestgheerft ende
gelegen es met eene huysinge ende erff, dat hij
oock van den Weeshuysse gecoft ende ontfangen
heeft, wesende van dese Huysinge van oudts ge-
scheiden, welck ghescheyt tusschen hemlieden
blijven zall, zoe dat nu staet. Ende op de
noortzijde den voirs. poortwech, welcke poort-

wech Bart Reyerssz ende zijnen nacomelingen mede gebruyken sullen muegen als anderen hueren uytgange daerinne hebbende ende zall tot dien eynde in de muyre van zijne huysinge ofte plaetse een duerraempt mogen stellen."

Uit deze beschrijving kunnen we opmaken:

1. er is in 1583 al een bebouwing over de poort.
2. het huis heeft naast een kelderruimte ook een cluys. Hiermee is, zoals we later zullen zien, géén werfkelder bedoeld. Mogen we hieronder het keldergedeelte verstaan met de hogere vloer; nu nog aanwezig?
3. Het huis heeft achter nog een open ruimte. Het grenst niet direct aan de sacristie van de Weeskerk.

Op 18 juli 1583 wordt weer een transportakte opgemaakt. Nieuwe eigenaar wordt dan Henrick goodtschalck alias Knoop, "coornmeter", gehuwd met Maichen Anthonisdr.. Dit echtpaar heeft geen kinderen nagelaten en zo gaat het huis over op de neven en nichten van beide zijden, die het op 28 augustus 1598 verkopen aan Gabriël Pauwelsz. van Vreeswijk, gehuwd met Catharina Matijsdr. van Nieuwenhuys. Zij hertrouwt Daniël (van) Bosbeeck en de dochter uit dit huwelijk erft het huis.

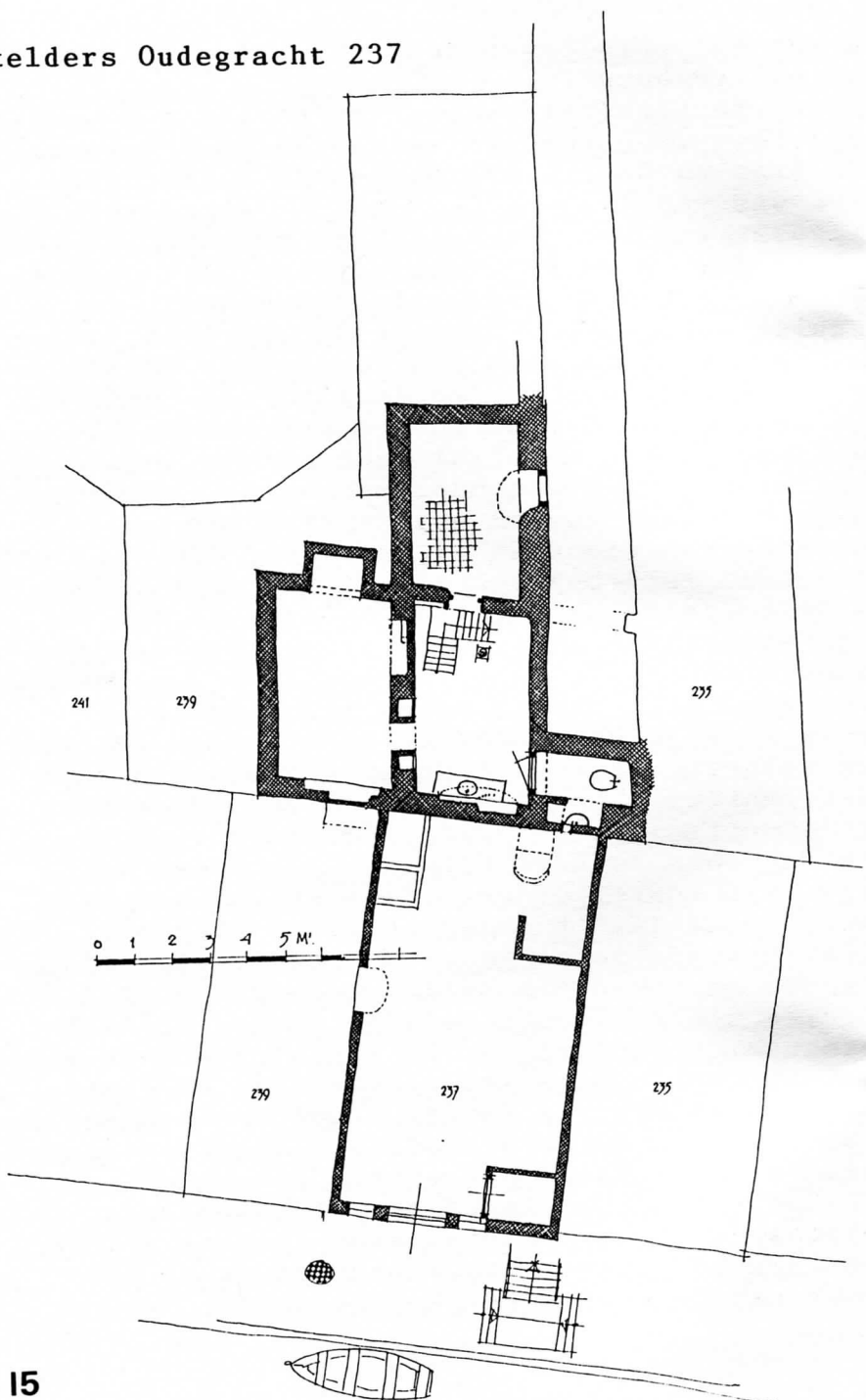
Er zijn twee bouwovereenkomsten gemaakt in de tijd toen Daniël van Bosbeeck eigenaar was. De eerste op 14 april 1612. Daarin verklaart Daniël, dat hij "op den gemeen muyr, staende tusschen zijns comparants huysinge aen ende boven de poort van den Regulieren clooster ende die huysinge ende hoffstede van Jan Corneliss. Praet noortwärts daeraen gelegen, de dwarse gevell hoger opgemetselt heeft ende daerin geset drie nieuwe raempten mit zijn vensters opgaende over die guet ende huysinge van de voors. Jan Cornelisz. van Praet in de gevelmuyr." Van Praet behoudt het recht om t.z.t. zijn huis ook hoger op te trekken. Het gedeel-

te van het huis boven de poort gelegen, is dus in 1612 verhoogd.

De tweede bouwovereenkomst dateert van 20 maart 1613. Hij is opgemaakt tussen Aelbert Hermansz. van Alen en Daniël van Bosbeeck. Aelbert van Alen was van 14 juni 1609 tot 6 februari 1637 eigenaar van het noordelijkste huis van de vijf huizen die op de werf aan de waterkant stonden. Al de vijf huizen zijn eigendom geweest van het Regulierenklooster. Twee werden in 1546 door de Regulieren bovenop hun vernieuwde brouwkelder gebouwd. Twee werden in 1545 door ruiling met Juffr. van Driebergen verkregen. De kloosterlingen waren namelijk bang dat er "oneerlijke herberge" in gehouden zou worden en dat ze lawaaioverlast zouden ondervinden als ze in hun koor hun diensten hielden.*15) Als eigenaar konden ze zelf bepalen aan wie ze verhuurden! Aelbert van Alen wordt in 1613 toegestaan dat hij "sall mogen maken ende graven een cluyse onder de strate tot aen de huysinge van Daniël Bosbeeck..... Des nochtans alsoe Daniël Bosbeeck in zijn gevel aan de strate staende heeft een keldervenster wijt drie voet min een duym uite cantlaech gemeten, mitsgaders breed ter straetwerfts in anderhalff voet binnenwercks, dat daeromme Aelbert Hermansz. gehouden zall zijn sijn voors. cluyse alsoe te maecken ende overwulven, dat 't selve keldervenster ofte licht volcomelicken in de wijtte, diepte ende breette onverhyndert sall mogen ende cunnen blijven staen. Voorts zall de voors. Aelbert Hermansz. aen de zijde van Daniël Bosbeeck alsoe tusschen de Regulierspoorte ende de deure van de huysinge van Daniël mogen maecken een plat licht in de strate mit een ijsere brugge ende houte decksele daerover."

Dit "platte licht" is nu nog te bewonderen, weleenswaar zonder houten deksel, maar wel met een ijzeren rooster, waardoorheen je op de vloer van de werfkelder kunt kijken.

kelders Oudegracht 237

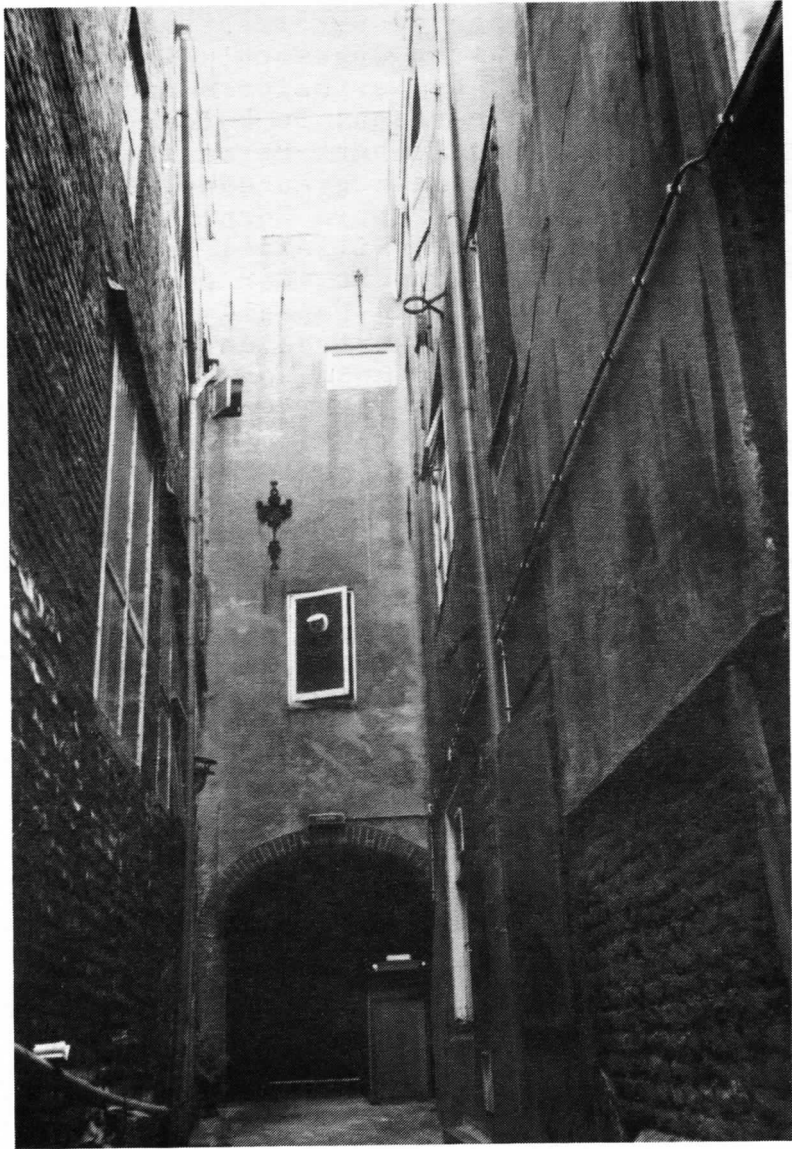

Nadat de vijf huizen aan de waterkant alle vijf door de stad Utrecht waren opgekocht, werden ze in 1640 afgebroken. De werfkelders onder de straat gelegen bleven bestaan. De kelder onder het afgebroken huis van Aelbert Hermansz. van Alen en de zuidelijk daaraan grenzende werden op 19 september 1642 door Maria Cornelisdr. Schouten, Wed. van Adriaen Willems. Keyser den Ouden, van de stad gekocht voor een bedrag van f660,-. Bij de koop werd bepaald dat zij volgens de ordonnantie de werf en de straat boven de kluis moest onderhouden op haar kosten. Op 26 september 1645 verkrijgt zij ook de eigendom van Oudegracht 237 en dan worden de inmiddels door Gerrit Quintijnss. bewoonde kluizen bij het huis gevoegd en tesamen op dezelfde datum doorverkocht aan de korenkoper Jan Beerntsen van Coesfelt.

Om van het huis in de kluis te kunnen komen werd een doorgang gemaakt vanuit het keldertje onder de poort (de huidige w.c.), juist naast het "platte licht". Deze verbinding is nu weer dichtgemaakt door het Utrechts Monumentenfonds. Ook bestond de mogelijkheid om van de ene kluis in de andere te komen. In de gemeenschappelijke muur is nog duidelijk de voormalige doorgang te herkennen. Tot 1713 wordt uitdrukkelijk vermeld, dat het huis twee kluizen bezit. In dat jaar wordt het doorverkocht met slechts één kluis en zo is het gebleven.

Mevr. G.J. den Daas
Mevr. A. Wigbold

De poort van Oudegracht 237 vanuit de steeg gezien in 1988.

Geraadpleegde literatuur

1. J.J. Dodt van Flensburg, Archief voor Kerkelijke en Wereldsche Geschiedenissen, inzonderheid Utrecht. Deel III.
2. Jaarboekje Oud Utrecht 1939. B.M. de Jonge van Ellemeet, De Utrechtsche Claaskerk.
3. Maandblad Oud Utrecht maart 1983.
4. A.J.M. Kunst, Van Elisabeths-Gasthuis tot Gereformeerd Burgerweeshuis 1485-1814.
5. H.W.E. Luyten, Doctoraalscriptie 1986. Het Regulierenklooster Maria en de Twaalf Apostelen te Utrecht.
6. Mr. S. Muller Fz., Schetsen uit de Middeleeuwen. Eene Middeleeuwsche Kerspelkerk.
7. Bijdragen en Mededelingen van het Historisch Genootschap. Deel XVI, 1895.

Archivalia

8. G.A.U. Mr. S. Muller, Catalogus van de bij het Stadsarchief Bewaarde Archieven. Eerste afdeling.
9. G.A.U. Stadsarchief II Inv. nr. 461^{II 20}, Ordonnantien Zakkendragers en Korenmetersgilde (Boveneinde).
10. G.A.U. Gildeboek van de Zakkendragers van het Boveneinde. Inv. nr. 145.
11. G.A.U. Stadsarchief II Inv. nr. 3243, Transporten en Plechten. Stadsarchief III Inv. nr. 525, Transporten en Plechten.
12. G.A.U. Stadsarchief 5 Inv. nr. 389^x.
13. G.A.U. Rechtskundige Rapporten. Inv. nr. 92^{xxxx} Suppl. VI D^b, nr. 784, 785(8), 786 (233).
14. U.M.F. Verjaringsakte, opgemaakt door Not. K.C.J. Rab. (Bewaring Utrecht Deel 973 nr. 31).
15. G.A.U. Archief Regulierenklooster. Inv. nr. 871 (Cartularium A).

STEEN-GOED is een driemaandelijkse uitgave van
STICHTING HET UTRECHTS MONUMENTENFONDS
Dorstige Hartsteeg 21, 3512 NV Utrecht
telefoon 030 - 31 17 61
postrekening 42 72 15

Het Utrechts Monumentenfonds is een beherende
en restaurerende instelling van monumentale
woonhuizen in Utrecht.

Voor minimaal f10,- per jaar of f250,- ineens
is men begunstiger van de stichting. Men ont-
vangt dan het Jaarverslag, "STEEN-GOED", de
Nieuwsbrieven en uitnodigingen voor vergade-
ringen en excursies.